

«פורציון». וגם לספריו היתה הצלחה — בימים הקרובים יתפרסם ספר על 24 מדינאי הדור בעולם; פראנק תרם את תרומתו בכרך זה במאמר על וייצמן.

«מביקור לביקור אין להכיר את ארץ ישראל — אומר לי פראנק — תמיד סקרן אני לדעת מה תהא דמות המדינה כשאבוא לכאן בפעם הבאה...»

זוהי תמיחה כולנו, תמיחה אלה ש' השקיעו כל חלומותיהם ותקוותם במולדת המתחדשת.

לפני שנים מספר נערך באמריקה מש' אל'עם מעניין: סופרי החוץ המפורס' מים נתבקשו לכתוב על האפיוודה המר-תקת ביותר שנתארעה להם בקריירה העתונאית שלהם. מעין משאל'עם כזה על המקרה הדומתי ביותר שאירע להם בארץ ישראל, ערך גם כותב הטורים הללו בפני עתונאי חוץ נכבדים שהגיעו אלינו במרוצת השנתיים האחרונות.

פסיפס התשובות הוא רב-גוני ומעניין: הן קורעות אשנב לעולמו הפנימי של הסופר שהתרשמותו מארוע מיוחד היא הן לתהליכי נפשו. תשובתו של ארתור קסטלר, למשל, שונה לחלוטין מזו של קנת בילבי — ושונה משתיהן היא תשובתו של ג'ון קמחי. גם את

ג'ורג' פראנק שאלתי אותה שאלה, והוא לא היסס הרבה והשיב מיד: הפגישה הדראמטית ביותר שהיתה לי בארץ ישראל היתה עם מנהיגה של קבוצת שטרן, שבימים ההם יצאו לה מוניטיון וזעזעו בכל העולם כולו. לאותה

פגישה יצא פראנק בחיל ורעדה ובלב פועם. חברי לח'י הסיעוה שעה ארו-כה במכונית מקפצת; ברור היה שחיי הולכת סחור סחור וחזרת על עקבי-היה ללא תכלית מיוחדת — הכל כדי לטשטש את חוש האוריינטציה של הנוסע. מספחת נקשרה סביב עיניו וצ' ליל כלי הנשק של מלחיו נשמעה כמנגינת לחי כל הדרך. לפני שפתח פראנק בשאלותיו אצל מנהיג לח'י, נתן פרידמן יליו, הצביע הלה לעי-

תונאי האמריקני על הסעויות במאמריו על קבוצת שטרן שנתפרסמו קודם לכן בעתוני ארצות-הברית שונים. לא-חר מכן כשערך פראנק סיור-הרצאות באמריקה הרגיש כי הוא מרתק את קהל מאזיניו בסיפורי המתחרת הרבה יותר מאשר בדברי ראינותיו עם ד'ר וייצמן, ובן גוריון. «מים גוברים ימ תקו». — לעולם יבקש קהיל'מאזינים את הסודי ואת הבלתי חוקי. אין לך אדם שאינו רוצה להשתחרר משיגרת יום-יום על הופעותיה האפרוריות, ועל כן נמשך הוא מאז ומתמיד להתייחח-שאות.

שליחה את ועדת החקירה האנגלית אמריקנית בכל סיוריה מואשיגנטון, דרך מחנות הפליטים באירופה לארץ-ישראל ולמדינות המזרח התיכון;

ב'1947 נתלוה גם לוועדת «אונסקופ» — מסע שלמעלה מ'15 אלף מילין — דרך ארץ-ישראל, אירופה והמזרח התי-כון. הוא עקב אחר כתיבת הדו"ח של הוועדה בז'נבה, ואחרי כן נכח במעמד «לידת המדינה» בלייק סאכסס. אגב, קשרי ידידות חמים נתקשרו בינו לבין אותו נציג גואטמלה איהב יש' ראל גארסיה גראנאדוס.

יש עתונאים הזוכים לפרסומת עול-מית בקשר ל«שערויה» — וזו היתה גם מנת חלקו של פראנק. ממשלת הלכנון אסרה על כניסתו לארצה יחד עם חברי ועדת «אונסקופ». לשוא ניסו חברי הוועדה עצמה להתערב בדבר, למי רות מחאת העתונות העולמית וה' «סטייט דפרטמנט» — הוא לא הורשה להיכנס, ושום כן היתה גם הצלחה רבה כל כך לספרו «הרפתקה בלבנון».

עוד מאורעות רבים אפשר היה לצ' טט, שבהם נכח פראנק בארץ-ישראל. הנה, למשל, עמד במיזח חיפה בהגיע לשם «יצירת אירופה»; הוא נכח בבית המשפט שדן שלושה מצעירי אצ'ל למוות; שלח את כתבותיו המפורסמות על רצח ברנאדוט, וכיוצא באלו.

אך הצלחתו העתונאית הקדימה בוא. עוד בהיותו כן 21 כתב נובילה בשם «הנירבאנה השלישית». באותו פרק זמן סיים את חוק לימודיו באוניברסיטה של קליבלנד; חלם על שירה, על אחוה ועל אהבה. הספר לא ראה אור, אך הוא אינו מתכייש בו עד היום הזה...

ברגע מסויים בחייו נדמה היה לו לפראנק שנועדה לו קריירה שהמטיה: הוא היה אלוף השחמט במדינת אוהיו בגיל 17, אך לבסוף משכה אותו העת-נות אליה. גם לאחר מכן השתתף במש' חקים חשובים, לרבות עם אליוכין, אלא שיד «המעמד הרביעי» היתה לבסוף על העליונה. הוא החל בעתונות המקר-מית ועבר לאחר מכן לעתונות ניר-יורק, ומני אז נפתחו לפניו הדלתות לרחות.

גם בשטח העתונות הכללית יש לו לפראנק הישגים רבים. תקצר היריעה מלספר על פרשת נודויו באירופה, על פגישותיו עם המדינאים — בנש, צ'אנו ואחרים. אפיוודה אחת, אולי, ראוייה לציון: יום אחד ב'1934 נקבע לו ראיון אצל המלך היוגוסלבי אלכסנדר, והנה נודע בינתיים שהוא נרצח במר-סייל. יום אחד נקבעה לו פגישה עם דולפוס בוונה, והנה עד מהרה נודע, כי גם הוא נרצח על-ידי הנאצים...

אין לך כמעט עתון בעל שם באמריקה שבו לא נתפרסם מפרי עטו של פראנק, החל מן «ניישן», «סאטורדי איבנינג פוסט», «ליף», «ניו-יורקר» וכלה ב'—

לחלוטין. הוריו היגרו מאירופה, עם זום המהגרים הגדול בסוף המאה הקו-דמת, — מרוסיה, מפולין או מהני-גריה, — אך מקורות העבר ניטשטשו בכוריההיתוך של ארץ «מגורדי השחקים».

שאלתי כיצד הגיע חזרה אלינו? והתשובה היא טיפוסית לאנשי-שם רבים אחרים. הוא מספר לי, כי את «ירח הדבש» שלו בילה באירופה. שנה תמי-מה סירר בחיבי היבשת שעמדה עד מהרה לשקוע בגים של אש, תמרות

עשן ודמים. עשרים ארצות עבר מברי-טניה שבמערב ועד רוסיה במזרח, ובי-כל מקום ומקום נפגש עם יהודים, אחיו שהכירם רק לפי השמועה ושלא מדעת. הוא נקלע ללודו, עשה דרכו בנאליבקי, אך בעיקר נרשמה בזכרונו תמונה אחת מרומניה: יהודי זקן, בעל עינים נהד-דות, הציץ מבעד לחלון החוצה. על המדרכה מתחת התהלך איש «משמר הברזל» — הארגון האנטישמי — כש' הוא מזויין מכף רגלו ועד ראש וכ' פעם בפעם זורק מבט מזרח אימים לעברו של היהודי... בתמונת-יגונים זו ראה פראנק את כל הטראגדיה היהודית בגלות, אך באותו פרק זמן, ב'1934, לא ידע עדיין את הפתרון. רק לאחר מכן, כשהגיע לארץ וראה את התלוץ בעבודתו, את האכר המעבד את אדמתו ואת הצעיר הזוקף את גופו תחת שמש חדשה, נכנסה בלבו רוח חדשה — הוא שוכנע, כי כאן, בחידוש פני המולדת הישנה-החדשה, יגאל היהודי די מצרות הרדיפות והשמד.

ראשית התעניינותו של פראנק בארץ-ישראל באה לו באקראי. ביקורו הראי-שון כאן חל ב'1933. אך עד 1944 היה מהלך עדיין בעולמות זרים והציונות לא היתה אלא מושג מופשט בעיניו. חסר היה לו הרגע החינוכי-היסטורי. ב'1944 נתמנה ככתב-מלחמה אמריקני בירושלים ובקהיר. כאבותינו נתנסה אף הוא ב'יצאת מצרים', וארץ-ישראל מצ' הוא הן בעיניו במבט הראשון.

בקהיר היתה לו חתייה נוגעת עד הלב. הוא היה אחד מן העתונאים היהודים היחידים שנכחו במשפט מוין. לפניו עמדו שני בחורים ישראלים ש' היו שונים תכלית שינוי מן הסיפוס היהודי שאותו ראה במרוחה של ניר-יורק. המשפט הישרה עליו רוח דכאון. הנהגה היה חמור. השופטים אסרו על העתונאים לרשום את העדויות בכתב. אף על פי כן הירבה פראנק לכתוב על המשפט בכמה וכמה עתונים מאמ-רים רבי-השפעה.

ב'1944 נתגלתה לו הארץ באור אחר. הכל החל לנוע בקצב מהיר יותר, משל לאדם הרואה סרט-קולנוע הסוכב על צירו ללא הפוגה. מני אז שיתף עצמו פראנק בכל המאורעות שבאו על הארץ, והרי רשימת כרונולוגית קצרה:

ב'1946 היה הוא העתונאי היחיד

אילמות «ריץ». לשכת עתונות חוץ בתל-אביב, שוממים בימי-חורף אלה. קול מכוונת-הכתיבה נדם, והדוברים הרשמיים פותחים את דבריהם בנעימת התגלות: «היום אין מה להודיע...» יש ועוד תשנע חריקת עט של עתונאי מספק בקרן זווית, אך הכרת פניו מעידה בו שאין הוא מטופל בסנסאציות ומן הסתם עתונאי ממדרגה שניה הוא של עתון אוסטראלי ממדרגה שלישית. כל «הלויתנים» יצאו את ארצנו זה מכבר. אחד מהם תינה בפני את צערו: הוא היה רוצה להשאר בישראל עוד חדשים מספר, אך מן המערכת אין מתירים לו. עליו לצאת ל«נקודות-מוקד» חדשות: — יוגוסלביה, אינדונזיה, סין וכיוצא באלו. «שער בנפשך — אמר לי עתונאי אמריקני — מזה יומיים שאין כל ידיעה על ישראל בשום עתון בארצות-הברית...»

האמת היא, שעברו ימי-הסערה שלפני שנתיים. זכורני אותם ימים טרופים, שבהם הופיעו הרוזן ברנאדוט, שרת והרמטכ'ל הנוכחי לסירוגין במסיבות עתונאים שהיה להן הר ככל רחבי תבל. כ'150 נציגי העתונות העולמית ישבו דרוכים ומתוחים על כסאותיהם, כאותם הסימפוזים הרגישים הקולטים כל רחש וכל בתיקול, ומיד לאחר מכן הוטרד הטלגרף הישראלי בקדחת-מרוצה של רבבות מלים בשעה...

ברם, הימים ההם חלפו. מי יודע אם ישו בו עוד, אך, כמוכין, שיש גם צד שני למטבע. היו זמנים, שבהם נשתוקקו מנהיגי ישראל לדבר אחד בלבד: מי יתן ויניחו אותנו לנפשנו, כדי שנוכל לגשת לביצוע מלאכה-היצירה מהמש'...

אף על פי כן, עוד מבקרים בישראל מפעם לפעם עתונאים בעלי שם עולמי. והנה בימים אלה נפגשתי עם אחד מאלה — הוא ג'ורג' פראנק היהודי-האמריקני. כשדויעה העתונות על בואו של בארטלי קראם לארץ, ידעתי, שגם ידיו בנפש, פראנק, יתלה אליו. ואמנם את שניהם מצאתי במלון «ארמון» על שפת ימה של תל-אביב, ושניהם מוק'ים מים מן הארץ ומאנשיה יותר ויותר לאחר כל ביקור וביקור בה.

דרכי «העולם החדש» עדיין אינם מו-בנים לנו. אנו שמרנים אנו מטבענו, דוגלי המימרא «אשרי יושבי ביתך...» ואילו ביבשת שנתגלתה על-ידי קולומ' בוס יש אמת-מימה אחרת לצורת ה' חיים; שם כאלו מודדים הכל במהירות הקצב ובמספר הקילומטרים שעבר פלו-ני או אלמוני בשליחת מסווימה. טרומן עשה 250 אלף מילין במסע-הבחירה שלו ונשיאות; וילקי עבר 41 אלף מילין בסוירו על פני העולם, וכדומה. והנה אני קורא בעלון, המציג את הע' תונאי ג'ורג' פראנק בפני קהיל'מאזינים באמריקה, כאלדם שעבר מרחק של 100 מילין בנסיון להתחקות על בעיית ארץ-ישראל...

ואמנם פראנק מכיר את בעיית ארצנו כמעט כמו שהוא מכיר את אמריקה שלו. שמונה פעמים ביקר כאן, עבר בארץ לארוכה ולרוחבה, נפגש עם ראי-שי המדינה, דיבר אל האדם ברחוב, סירר בנקודות ההתיישבות בגליל ובג'נב, ראה הכל ממקור ראשון. והעיקר לא חובה עתונאית גרידא יש כאן, אלא אהבת-אמת; יש בו בעתונאי מחונן זה לא רק עט שנון ועין חודרת, אלא לחלוטין שבדמיון, התלהבות טיפוסית ונפש מעודנת.

לכתחילה תמהתי על הקשר העמוק שיש לו עם הארץ. מה לו ולמולדת כנען? והוא כה הרחיק מן ההתי-יהודי? הוא גולד בקליבלנד שבאר-צות-הברית, התחנך בסביבה רחוקה מן המסורת ועניני היהודים זרים היו לו

טזפת נגד דובמטיזם וגרופה יותר מ-7000 רופאים מאשרים את פעולתו הבטוחה נסיון אחד משכנע Logal